

36. Wintergraankeuze voor GPS op zandgrond

Keuze winter- of zomergraan

Na het natte najaar 1998 hebben verscheidene veehouders positieve ervaringen opgedaan met GPS van Zomergerst. Zomergerst kan interessant zijn na 1 of 2 jaar Snijmaïs. Voor een goede opbrengst moet graan wel bemest worden. Zomergerst is makkelijk voor het inzaaien te bemesten, terwijl wintergraan hierbij nogal schade kan oplopen. De opbrengst van Zomergerst is na 1 of 2 jaar Snijmaïs hoger dan van Triticale. Wordt GPS geteeld direct na het scheuren van een gras/klaver, dan heeft Triticale een hogere opbrengst dan Zomergerst (zonder voorjaarbemesting). Bij wintergraan spelen de volgende eigenschappen een rol:

Vroegheid sluiten. Dit is belangrijk voor de onkruidbeheersing, maar geeft ook de gevoeligheid van een gewas voor vogelvraat aan. Triticale en Wintergerst sluiten snel. Wintertarwe daarentegen is langzaam. Bij Jan Vrolijk (Oosthuizen, NH) is grasland gespit en ingezaaid met de verschillende wintergranen. De oude zode kreeg hierbij in Triticale en Wintergerst minder kans zich te herstellen (respectievelijk 20 en 16% gras van de ds-opbrengst), terwijl dit bij wintertarwe opliep tot 40% van de ds-opbrengst.

Resistentie tegen ziekte. Triticale is het minst gevoelig voor ziekte, gevolgd door Wintergerst en Wintertarwe. De kans op ziekte is het grootste bij Wintertarwe. Dit betekent dat je bij dit het gewas het grootste risico loopt een tegenvallende productie te hebben.

Vroegheid oogst. In 1999 lag het optimale oogsttijdstip van Wintergerst in de 3^e week van juni, van Triticale in de 1^e week van juli en van Wintertarwe in de 2^e week van juli. In 2000 is alles ongeveer 1 week eerder geoogst. De oogst van Wintergerst is ongeveer 2 weken vroeger dan van Triticale. Wintertarwe is gelijk of een week later dan Triticale. Het vroege oogsttijdstip van Wintergerst gaat meestal wel gepaard met een iets lagere productie in vergelijking tot Triticale. De lagere opbrengst van Wintergerst moet dan goed gemaakt worden door een meerproductie van het nagewas. Door akkerbouwers wordt Wintergerst vanwege de vroegheid van de oogst gebruikt als voorvrucht voor de teelt van koolsoorten.

Droge stof % bij de oogst. Voor de inkuilbaarheid en benutting door melkvee is een droge stof percentage van 30 - 35% gewenst. De meeste granen halen echter de optimale opbrengst bij een hoger droge stof percentage. Bij Triticale en Wintergerst ligt deze opbrengst bij 35 -40%, terwijl dit bij Wintertarwe boven de 40% ligt. Triticale en Wintergerst zijn hierdoor wintergranen met een gunstiger droge stof percentage bij oogst dan Wintertarwe.

Opbrengst. In onderstaande tabel zijn de opbrengsten van verschillende graansoorten aangegeven die zijn gemeten op hetzelfde perceel. De opbrengsten per locatie kunnen worden vergeleken. De algemene trend uit deze opbrengsten is dat Triticale op de meeste locaties de hoogste droge stof opbrengst geeft.

Conclusies

Bovenstaande samengevat kom je tot de volgende beoordeling van wintergranen voor GPS (zie tabel 3). Wintertarwe heeft een aantal teelttechnische nadelen, waardoor de opbrengst en voederwaarde sterk wisselend kunnen zijn. Wintergerst is interessant vanwege de vroegheid van oogst. Voor de meeste situaties lijkt echter Triticale het meeste geschikt als wintergraan voor GPS.

Tabel 3: Samenvatting eigenschappen van wintergranen voor GPS

	Triticale	Wintergerst	Wintertarwe
Vroegheid sluiten	+	+	-
Resistentie tegen ziekte	+	0	-
Vroegheid oogst	0	+	-
Droge stof % oogst	0	+	-
Opbrengst	+	0	+/-
Voederwaarde	0	0	+/-

+ = goed, 0 = gemiddeld, - = matig, +/- = wisselend

Nick van Eekeren
n.van.eekeren@louisbolk.nl

Tabel 1: Opbrengsten van de verschillende wintergranen

Locatie	Bemesting	Triticale		Wintergerst		Wintertarwe	
		t ds/ha (ds%)	Ras	t ds/ha (ds%)	Ras	t ds/ha (ds%)	Ras
Zand							
Vught	30 m ³ + 30 kg N	10,1 (37%)	Binova	8,1 (33%)	Carola	-	-
Markelo	25 m ³ + 81 kg N	8,3 (40%)	Binova	5,7 (40%)	Carola	-	-
Maarsbergen	30 m ³ + 50 kg N	10,0 (37%)	Binova	8,4 (38%)	Carola	-	-
Schoemakers	-	8,4 (35%)	Binova	7,8 (45%)	Anoa	5,2 (39%)	Tambor
Klei/veen							
Vrolijk	-	10,0 (35%)	Trimaran	10,0 (35%)	Anoa	8,6 (37%)	Tambor
Graaff	20 m ³ + 60 kg N	11,1 (39%)	Binova	9,8 (36%)	Carola	9,9 (44%)	Residence
Löss							
Frijns	-	8,4 (42%)	Trimaran	-	-	11,3 (39%)	Tambor
Keulen	17 m ³	8,8 (45%)	Trimaran	-	-	7,5 (44%)	Tambor

Voederwaarde

In tabel 2 is de voederwaarde van de verschillende graansoorten bij oogst weergegeven.

De cijfers zijn voor de verschillende locaties is nogal variabel zodat er niet echt een trend uit te halen is.

Tabel 2: Voederwaarde van de verschillende wintergranen

Locatie	Bemesting	Triticale		Wintergerst		Wintertarwe	
		VC	Zetmeel	VC	Zetmeel	VC	Zetmeel
Vught	30 m ³ + 30 kg N	68%	371	65%	207	-	-
Markelo	25 m ³ + 81 kg N	68%	264	69%	331	-	-
Maarsbergen	30 m ³ + 50 kg N	67%	281	67%	250	-	-
Schoemakers	-	67%	273	66%	325	67%	246
Vrolijk	-	63%	179	66%	215	62%	202
Graaff	20 m ³ + 60 kg N	67%	298	66%	240	65%	304
Frijns	-	70%	363	-	-	67%	254
Keulen	17 m ³	61%	256	-	-	66%	256